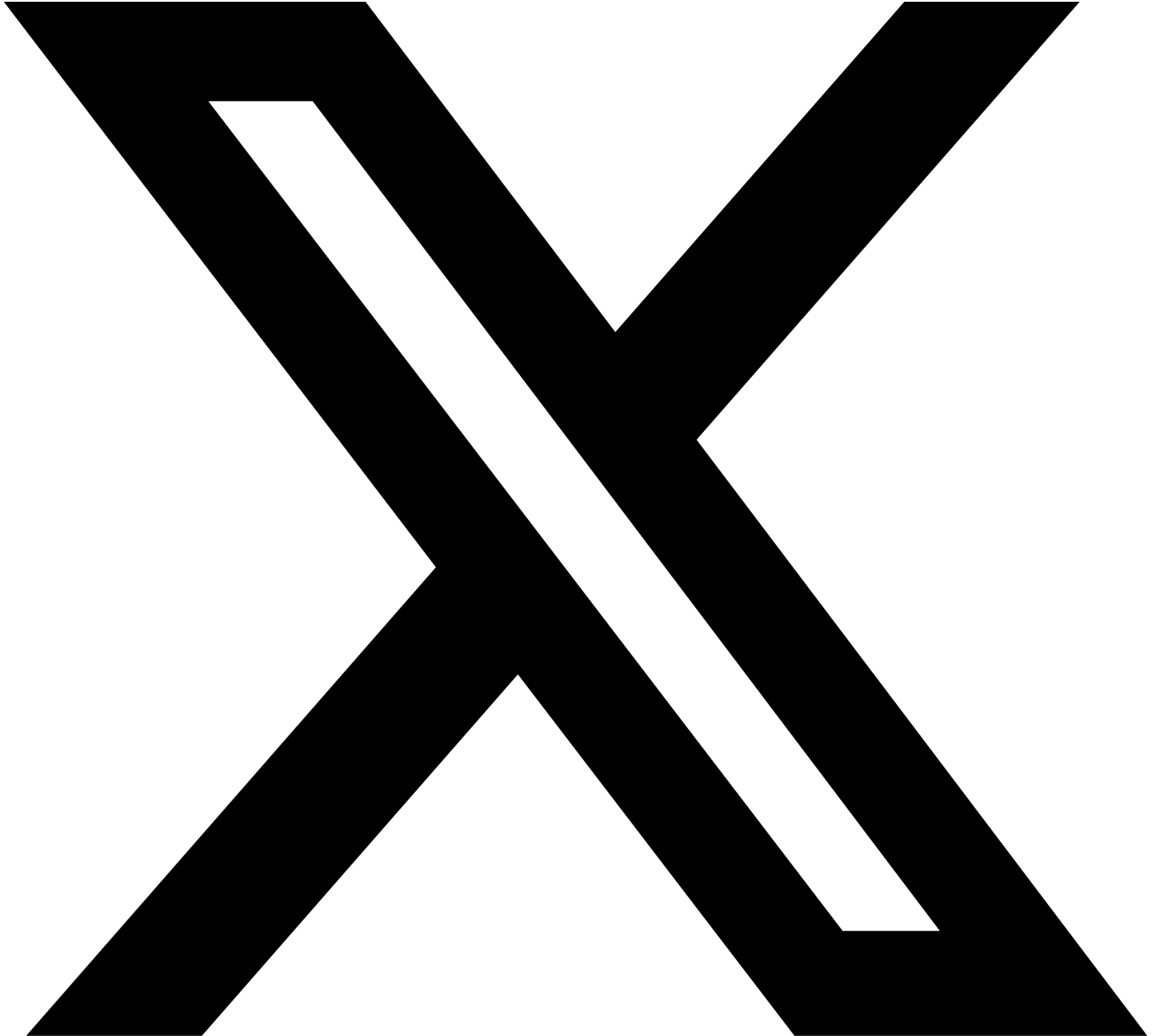

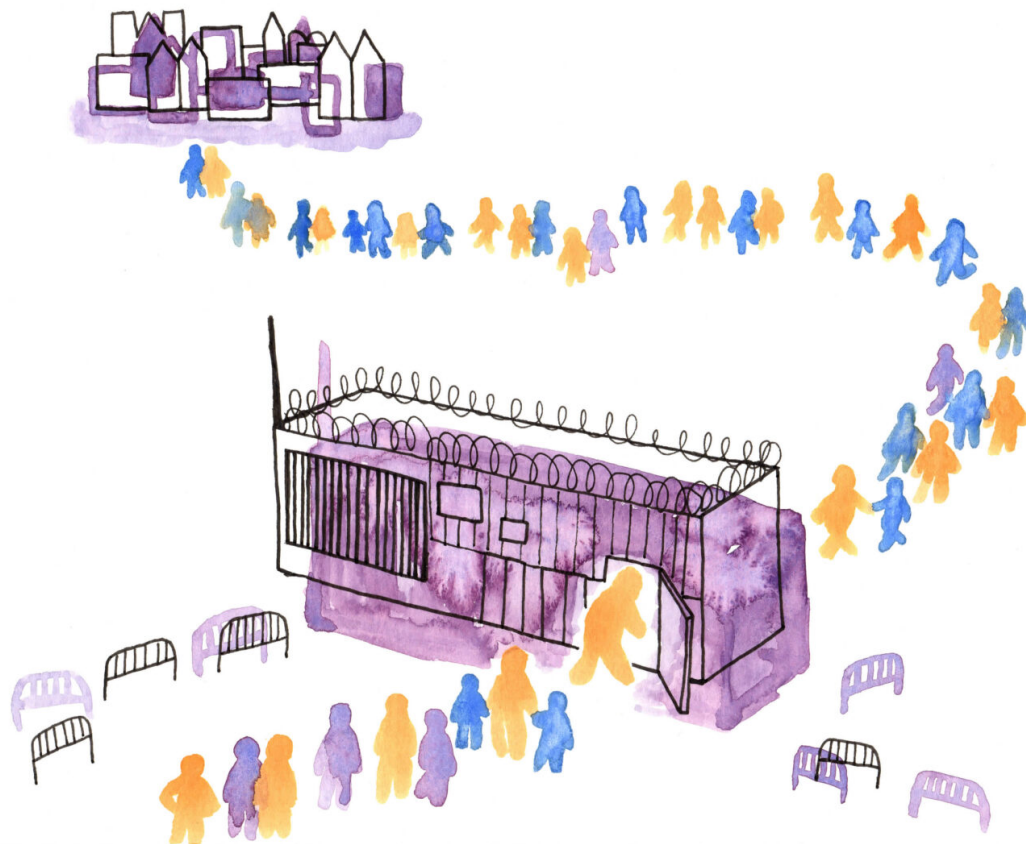
SOCIETY

#3 Het opvangmodel in Brussel herzien: lessen uit de Oekraïense vluchtelingencrisis

PUBLISHED 19/12/2022 · UPDATED 11/01/2023

Adriana Costa Santos (USL-B), Martin Deleixhe (ULB), Hala El Moussawi (VUB), Sotieta Ngo (CIRÉ) et Youri Lou Vertongen (USL-B)

Redactionele coördinatie: Céline Gautier

© Kat dems, 2022 | www.katdems.com

Vertaling: Annelies Verbiest ([AV Translations](#))

Revoir le modèle d'accueil à Bruxelles : la leçon ukrainienne

A review of the reception model in Brussels: the Ukrainian lesson

De BSI Position Papers geven de opinies, gedachten en aanbevelingen van de auteurs weer, die voor Brussels Studies en het Brussels Studies Institute (BSI) geen enkele verantwoordelijkheid inhouden. De auteurs nemen de volledige verantwoordelijkheid op zich.

Is de migratiestrategie onwrikbaar? In Brussel stellen we de ene “opvangcrisis” na de andere vast. Maar de Belgische en Europese beleidmakers lijken te willen volharden in regelingen om migratie te ontraden. Toch bewijst de opvang van Oekraïners dat andere werkwijzen mogelijk zijn. En daar kunnen we verscheidene lessen uit trekken, vooral in Brussel.

Sinds de zomer van 2015 volgen de “opvangcrisissen” elkaar op in Brussel op het ritme van de migratiestromen, de geleidelijke desinvestering in het federale opvangsysteem en de zeer moeizame verwerking van asielaanvragen. Migratie ontraden is de prioriteit geworden, wat het recht op asiel op de helling zet. In 2022 hebben meer dan 5.000 dakloze asielzoekers zich bij hoogdringendheid gewend tot de arbeidsrechtbank van Brussel om hun recht op huisvesting in een opvangcentrum te laten erkennen, en zij hebben gelijk gekregen¹. Een vonnis van 7 juni 2022 heeft vraagtekens geplaatst bij de invoering van een “bewuste, onderling afgestemde en hardnekkige praktijk” door de regering om het recht op opvang niet toe te kennen². Deze zienswijze werd overigens gesteund door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat België ertoe verplichtte om, zoals voorzien in de Belgische wetgeving, opvang en materiële hulp te bieden aan de 148 eisers die zich tot het Hof hadden gewend³.

Dit alles doet vermoeden dat het overheidsbeleid inzake immigratie uitzonderlijk is in België. Het economische, culturele en onderwijsbeleid evolueert heel duidelijk met de politieke machtswisselingen: een verandering van meerderheid staat gegarandeerd gelijk aan een herziening van de prioriteiten en beleidsinstrumenten. Maar hetzelfde kan niet gezegd worden over immigratie. Immigratie was in de dertig “glorierijke” jaren na de Tweede Wereldoorlog een economische noodzaak maar werd vanaf de jaren 1980 beschouwd als een maatschappelijke last en een politiek probleem⁴. De overheid voerde een aantal regelingen in die migranten moesten ontraden om naar België te komen en er een levensproject op te zetten, en die ten koste van het opvang- en integratiebeleid zouden gaan.

Ongeacht de meerderheden die aan de macht waren, bleven de fundamenteën van deze aanpak dan ook veertig jaar lang vrijwel ongewijzigd. De enige opmerkelijke verandering was dat de logica erachter radicaler werd onder druk van het toenemende stemgewicht van extreemrechts. Ontrading is nog altijd het hoofddoel van het migratiebeleid, maar we moeten bovendien vaststellen dat bij de ontwikkeling van de instrumenten die worden ingezet om dit doel te bereiken steeds minder rekening gehouden met de eerbiediging van de grondrechten van migranten en dat er geleidelijk aan dwangmaatregelen worden toegevoegd⁵. Op Europees niveau worden de inefficiëntie en het morele falen van het migratiebeleid ook onderstreept door rapporten over de disproportioneel hoge financiële en menselijke kosten die gepaard gaan met het ontraden van de mobiliteit binnen Europa⁶, en door gebeurtenissen zoals de brand in het vluchtelingenkamp van Moria in 2020, waar meer dan 12.000 asielzoekers opeengepakt zaten⁷. Toch gebeurt er niets. De verschillende Belgische regeringen en de Europese beleidsmakers houden zich vast aan een repressieve strategie en hebben die systematisch voorgesteld als de enige mogelijke pragmatische oplossing⁸.

Maar verrassend genoeg worden sinds maart 2022 wel Oekraïners opgevangen, die het militaire geweld in hun land zijn ontvlucht. De maatregelen die in dat verband zijn getroffen, breken met de sluitingslogica. Hier kunnen dan ook verscheidene lessen uit worden

getrokken⁹. De eerste en tevens belangrijkste les is dat de migratiestrategie *niet* onwrikbaar is. Alternatieven zijn niet alleen denkbaar maar ook haalbaar. De tweede les is dat de opvang van Oekraïners verschillende beleidsvernieuwingen omvat. Deze vernieuwingen kunnen als tijdelijk en uitzonderlijk worden opgevat, maar het zou relevant kunnen zijn om ze te veralgemenen of te bestendigen.

REACTIE OP DE OEKRAÏENSE VLUCHTELINGENCRIJIS: KOMAF MAKEN MET DE LOGICA VAN WANTROUWEN EN SECUNDAIRE BEWEGINGEN AANMOEDIGEN

De eerste vernieuwing situeert zich op Europees niveau. In plaats van elk van de meer dan 6,5 miljoen Oekraïense ontheemden te dwingen tot een langdurige, dure en ingewikkelde – zowel voor de asielzoekers als voor de lidstaten – procedure om individuele dossiers op te maken en te beoordelen, heeft de Europese Commissie voorgesteld om de “Tijdelijke Beschermingsrichtlijn” te activeren¹⁰. Deze richtlijn maakt al zo’n twintig jaar deel uit van het juridisch arsenaal van de Commissie, maar werd nooit eerder toegepast. Bovendien werd het voorstel onmiddellijk en unaniem goedgekeurd door de leden van de Europese Raad, wat een zeldzaamheid is in het sterk gepolariseerde Europese immigratiedebat. Door de uitzonderlijke activering van deze richtlijn krijgt elke burger van Oekraïne automatisch een rechtspositie binnen de Europese Unie na een eenvoudige registratie bij de nationale overheid. Deze rechtspositie is één jaar geldig en kan twee keer worden verlengd. Op die manier zijn de Oekraïense vluchtelingen legaal en hebben zij toegang tot de arbeidsmarkt, gezondheidszorg en onderwijs voor de kinderen¹¹.

In beginsel maakt deze regeling volledig komaf met de logica van wantrouwen die normaal gesproken heerst en die ertoe leidt dat de overheid elke asielzoeker als “valse vluchteling” beschouwt, tenzij de asielzoeker het tegendeel overtuigend kan bewijzen¹². De richtlijn neemt er akte van dat Oekraïne het slachtoffer is van een aanvalsoorlog door Rusland en dat iedereen die Oekraïne ontvlucht dat doet om een toevluchtsoord te vinden. Volgens die logica moeten deze mensen niet worden belast met onderzoekende procedures, maar moet hun snelle integratie net worden bevorderd. Hoewel elke situatie uniek lijkt, kunnen wij ons toch wel afvragen of Syriërs die de burgeroorlog zijn ontvlucht of Afghanen die voor de opmars van de Taliban zijn gevlucht niet van vergelijkbare maatregelen zouden kunnen genieten, of op zijn minst van deze omverwerping van de logica van wantrouwen¹³. Enkele dagen voordat de Taliban in augustus 2021 de macht overnamen, heeft de Belgische regering met hand en tand geëist dat de uitzetting van in Afghanistan afgewezen asielzoekers kon worden voortgezet¹⁴.

Ten tweede heeft de Europese Unie in deze ongeziene opeenvolging van maatregelen een ander politiek taboe doorbroken. In Europese kringen wordt het namelijk al lange tijd als een prioriteit beschouwd om “secundaire migratie” te voorkomen¹⁵. Men was bang dat asielzoekers zich binnen de Europese ruimte zouden verplaatsen om meerdere aanvragen in te dienen in lidstaten waar de kans het grootst was dat ze zouden worden erkend. Precies daarom werd de Dublinverordening ingevoerd. Op grond van deze verordening zijn asielzoekers verplicht om hun aanvraag in te dienen in de lidstaat via dewelke zij de

Europese Unie binnenkomen. Maar het is ook al lang bekend dat de Dublinverordening evenveel problemen veroorzaakt als oplost, doordat het aantal veilige en legale manieren om Europa binnen te geraken aanzienlijk wordt beperkt. De verordening legt een disproportionele last op de schouders van de lidstaten die het meest worden geconfronteerd met migratiestromen. Dat zijn voornamelijk de landen rond de Middellandse Zee en de Oost-Europese landen. De min of meer systematische verwijzing naar het land van binnenkomst varieert tussen de 32 landen die de verordening ondertekend hebben, naargelang de toepassing van de discretionaire bepalingen krachtens artikel 17 van de verordening¹⁶. In België wordt de verordening sinds 2015 strikt geïnterpreteerd. Asielzoekers die er niet aan voldeden, werden verdacht van “asielshoppen” en werd zelfs het recht op opvang in België ontnomen om – aldus voormalig staatssecretaris voor Asiel en Migratie Maggie De Block – plaats te maken voor “echte nieuwkomers”¹⁷. Deze logica wordt ook verder gevolgd in het nieuwe “aanklappend terugkeerbeleid”¹⁸ van de Belgische regering. Recent heeft de Dienst Vreemdelingenzaken enkele tientallen ambtenaren aangeworven voor de individuele begeleiding van personen die het bevel kregen om het land te verlaten of die naar het land van binnenkomst worden teruggestuurd¹⁹.

In de uitzonderlijke situatie van Oekraïne heeft de Europese Unie haar discours over secundaire migratie volledig herzien²⁰. Nu worden migranten aangespoord om de grenslanden van Oekraïne te verlaten met het oog op een spontane en eerlijkere verdeling van de migranten onder de lidstaten. Kortom, Oekraïners moeten zich geografisch verspreiden door zich aan te sluiten bij landen waar ze al familiale of sociale banden hebben. De organisatie van de migratiestromen in Europa is dus meer gebaseerd op het vertrouwen in de personen in ballingschap en op hun sociaal kapitaal dan op een bureaucratisch oordeel²¹.

EUROPESE VERNIEUWINGEN EN LOKALE IMPACT: (HER)WAARDERING VAN SOCIALE BANDEN EN DECENTRALISATIE VAN DE OPVANG

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de laatste jaren getroffen door de opvangcrisis. De Brusselse regering ondersteunt en financiert noodopvangoplossingen op initiatief van burgers en verenigingen voor migranten die uitgesloten zijn van het federale systeem, transmigranten en dakloze migranten in Brussel. Deze instrumenten voor gedecentraliseerd opvangbeheer werden vervolgens (opnieuw) benut naar aanleiding van de komst van Oekraïners²².

Dat secundaire bewegingen in Europa worden aangemoedigd, getuigt bovendien van een praktische erkenning van de rol van sociale banden bij de integratie van Oekraïense nieuwkomers. Dat deze nieuwkomers zich kunnen vestigen in steden waar zij banden hebben, wordt nu erkend als een instrument in het beheer van de migrantenstroom. Dit instrument heeft vooral een praktisch doel, namelijk tijd winnen bij de opening van plaatsen, door te rekenen op de private en solidaire steun van burgers in de gastlanden. Dit moedigt de samenleving in het gastland aan om een rol te spelen in de doelstellingen op het vlak van

integratie en sociale cohesie, met name door burgers te betrekken bij het zoeken naar duurzame huisvesting, bij de toegang tot de arbeidsmarkt of bij het aanleren van de taal.

De nieuwe politieke standpunten inzake opvang gaan gepaard met een positief institutioneel discours over solidariteit en burgerlijke betrokkenheid in het kader van de opvang van Oekraïners. Daardoor worden ook de harde en vijandige standpunten van de vorige federale regeringen omtrent de mobilisatie van burgers – die in de meest extreme gevallen zelfs tot misdrijf werd gemaakt²³ – herzien. De huidige opeenvolging van maatregelen bevestigt wat studies in verband met de publieke opinie over migratie al naar voren hebben gebracht²⁴, namelijk dat politieke bereidheid en een positief discours over immigratie van invloed kunnen zijn op het beeld dat de burgers hebben van immigratie en van de uitdagingen die daarmee gepaard gaan.

Een tweede aspect van de lokale impact van deze vernieuwingen is dat de *automatische* toekenning van tijdelijke bescherming een belangrijke stap voorwaarts betekent voor het beheer van de opvang en de integratie in België. De functies met betrekking tot het beheer van het migratiebeleid, met name de organisatie van de opvang gedurende de behandeling van de asielaanvraag en de toekenning van het verblijfsstatuut, vallen onder de bevoegdheid van de federale overheid, maar het beleid rond de integratie van vreemdelingen nadat zij het verblijfsstatuut hebben verkregen, is een bevoegdheid van de gemeenschappen en gewesten. Het bijzondere statuut van de Oekraïense burgers impliceert dus een herverdeling van de bevoegdheden tussen de verschillende machtsniveaus en een decentralisatie van de (nood)opvangstrategieën naar de gewestelijke overheden. Met andere woorden, de (federale) “opvangfase” wordt overgeslagen en men gaat direct over naar de (gewestelijke) “integratiefase”. Een decentralisatie van de bevoegdheden kan het migratiebeleid dus wijzigen.

Wij kunnen ons dan ook terecht afvragen of ook voor andere categorieën van migranten moet worden overwogen om de opvang te decentraliseren. Het belangrijkste gevolg van het huidige ontradingsbeleid is dat de migranten in een situatie van onzekerheid en ongelijkheid blijven zitten doordat ze geen verblijfsrechten en autonomie hebben. Aangezien de gewestregeringen bevoegd zijn voor bijstand aan personen, heeft de aanwezigheid van zwervende migranten, vooral in Brussel, het Gewest ertoe genoopt om lokale oplossingen voor dakloosheid en toenemende sociale onzekerheid te ondersteunen. Door de gewesten de wettelijke mogelijkheden en de financiële middelen te geven om een beleid voor de toekenning van verblijfsrechten uit te stippelen, zouden zij kunnen breken met crisisbeheer, tijdelijke opvang en sociale noodhulp en een duurzaam gewestelijk huisvestings- en integratiebeleid kunnen ontwikkelen.

NAAR EEN HERZIENING VAN DE OPVANGSTRATEGIE

Er vallen dus duidelijk lessen te trekken uit de opvang van Oekraïners, vooral in Brussel. Niet alleen is de repressieve strategie niet onaantastbaar, maar de Belgische en Europese overheden zijn zelfs bereid om de principes van hun migratiebeleid volledig te herzien als dat hen uitkomt. In plaats van het beleid te baseren op de logica van wantrouwen (ten

aanzien van “valse” vluchtelingen) en ontrading (ten aanzien van alle andere migranten die zich niet kunnen beroepen op het vluchtelingenstatuut), kunnen zij dus – in bepaalde omstandigheden – vluchtelingen welwillend beschouwen en een migratiebeleid uitstippelen op basis van het vertrouwen dat zij hun sociaal kapitaal goed zullen gebruiken voor een snelle integratie.

Valt er dan helemaal niets aan te merken op dit opvangmodel? Natuurlijk wel. Het is verfrissend om te zien dat een ander migratiebeleid mogelijk is, maar het is belangrijk om alert te blijven. De overheid heeft niet ingestemd met deze herziening van het migratiebeleid omdat zij plots overtuigd werd door een discours waarvoor zij veertig jaar lang doof is gebleven. Er heeft zich geen revolutie voorgedaan in de regeringsfilosofie. Het is vooral omwille van praktische obstakels dat de Belgische regering en de Europese instellingen hun aanpak hebben gewijzigd. Want door ervoor te zorgen dat de Oekraïners zo snel mogelijk autonoom worden en in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, kan de overheid zich aan haar verantwoordelijkheden onttrekken. Door van secundaire migratie een instrument te maken in de herverdeling van de vluchtelingen, wordt gebroken met de starheid van de Dublinverordening. Dit zal echter niet volstaan om te zorgen voor een echt rechtvaardige verdeling van de migratielast onder de lidstaten. Wat al deze voorbeelden gemeen hebben, is dat de overheid telkens haar repressieve aanpak heeft versoepeld om pragmatische oplossingen te zoeken, waarvan de meeste overigens door actoren op het terrein zijn voorgesteld. Deze liberalisering van het migratiebeleid is meer ingegeven door overwegingen qua praktische doelmatigheid dan door een vereiste van rechtvaardigheid. Vergis u dus niet: afzien van een beleid dat volgens een repressief paradigma is ontwikkeld, volstaat niet om een gelijkheidsbeleid uit te stippelen; het is daar slechts een voorwaarde voor.

MEER WETEN

Podcasts en radio-uitzendingen

BIENAIMÉ, Charlotte, 2022. ***Migrantes et Combattantes***, in: *Un podcast à soi*, ARTE Radio, aflevering 36, 05/2022. Beschikbaar op het

adres: https://www.arteradio.com/son/61672001/migrantes_et_combattantes

ELKHATABI, Halima, 2022. ***La route de l'eldorado***, in: ARTE Radio, podcastreeks met 5 afleveringen, 04/2022. Beschikbaar op het

adres: https://www.arteradio.com/serie/la_route_de_l_eldorado/2276

La féminisation des migrations change-t-elle l'accueil des réfugiés ?, in: *Le temps du débat*, France Culture, 08/03/2022. Beschikbaar op het

adres: <https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/le-temps-du-debat/la-feminisation-des-migrations-change-t-elle-l-accueil-des-refugies-1027440>

Michel Agier, L'hospitalité aujourd'hui. Patrick Boucheron, Conclusion, in: *Migrations, réfugiés, exil* (reeks), France Culture, épisode 9/9, 12/2016. Beschikbaar op het adres: <https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/les-cours-du-college-de>

[france/michel-agier-l-hospitalite-aujourd-hui-patrick-boucheron-conclusion-5400525](https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/les-cours-du-college-de-france/politiques-et-droit-d-asile-avec-helene-thiollet-et-daniele-lochak-4736629)

Politiques et droit d'asile avec Hélène Thiollet et Danièle Lochak, in: *Migrations, réfugiés, exil* (reeks), France Culture, épisode 17/9, 12/2018. Beschikbaar op het adres: <https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/les-cours-du-college-de-france/politiques-et-droit-d-asile-avec-helene-thiollet-et-daniele-lochak-4736629>

RUYSSSEN, Arnaud, 2022. **Crise de l'accueil : RIP l'État de droit**, in: *Déclic – Le Tournant*, RTBF, 06/12/2022. Beschikbaar op het adres: https://open.spotify.com/episode/1geoKBVeLzdQXsRN0vopqT?si=wrJkfqA4TQ2QERfym5grNA&utm_source=copy-link

Lectuur

SCHMOLL, Camille, 2020. **Les Damnées de la mer : femmes et frontières en Méditerranée**, Paris: La Découverte, 2020.

Mobilisé·es avec ou sans papier, in : *La Revue Nouvelle*, 2022, n° 6.

DEUTSCH, Xavier, 2019. **Homme noir sur fond blanc**, Namur: Mijade.

TOULMÉ, Fabien, 2018-2020. **L'Odyssée d'Hakim**, série BD en trois volumes, Paris: Delcourt.

Films

KAMINARA, Hara, 2021. **Lettre à Nikola**. Beschikbaar op het adres: <https://www.derives.be/films/lettre-a-nikola>

LIÉNARD, Bénédicte et JIMÉNEZ, Mary, 2021. **On la nomme la brûlure**. Beschikbaar op het adres: <https://www.derives.be/films/on-la-nomme-la-brulure>

EL HOSAINI, 2022. **The Swimmers**. Beschikbaar op Netflix.

Theater

SZOC, Edgar, 2022. **Belgium Best Country**, gecreëerd in het Théâtre de Poche in november 2022.

D'AWANS, Marie-Aurore et BEUGNIES, Pauline, 2022. **Mawda, dat betekent tederheid**, productie van KVS.

NIMIS GROUPE, **Portraits sans paysage**, Théâtre National Wallonie-Bruxelles, 19-28/05/2022. Zie : <https://www.nimisgroupe.com/projet-en-cours>

AUTEURS

Adriana Costa Santos is doctoraatsstudente in de politieke en sociale wetenschappen aan het Centre de recherches et d'interventions sociologiques (CESIR) van de Université Saint-Louis – Bruxelles in het kader van het project 'Bruspitality – L'action publique en réseau dans la prise en charge des personnes migrantes en transit en région bruxelloise'. Haar onderzoek spitst zich toe op hedendaagse migratiestromen, overheidsoptreden en collectieve mobilisatie in Brussel.

Martin Deleixhe is docent politieke theorie aan de Université libre de Bruxelles. Zijn onderzoek heeft voornamelijk betrekking op democratische theorieën en op concepten die bepalend zijn voor de perceptie van migratieproblemen, vooral op Europees niveau.

Hala El Moussawi is onderzoekster in de geografie en het stedelijk onderzoek bij het Cosmopolis Centre for Urban Research aan de Vrije Universiteit Brussel Haar doctoraatsonderzoek focust op de woontrajecten van erkende vluchtelingen in België na 2015.

Sotieta Ngo is directeur van de Coordination et Initiatives pour Réfugiés et Étrangers (CIRE). Als juriste van opleiding was ze eerst werkzaam als advocate in vreemdelingenrecht binnen de politieke sector en aan de Université libre de Bruxelles.

Youri Lou Vertongen is doctor in de politieke wetenschappen en momenteel gastprofessor aan de Université Saint-Louis – Bruxelles. Zijn onderzoek is vooral gericht op collectieve mobilisatie rond migratiekwesties in België en Europa.

Om deze post te citeren: COSTA SANTOS Adriana, DELEIXHE Martin, EL MOUSSAWI Hala, NGO Sotieta en VERTONGEN Youri Lou, 2022. Het opvangmodel in Brussel herzien: lessen uit de Oekraïense vluchtelingencrisis. In: *BSI Position Papers*, nr. 3, 19/12/2022. Beschikbaar op het adres: <https://bsiposition.hypotheses.org/1571>

1. Tussen 2015 en 2019 heeft de arbeidsrechtbank van Brussel enkele tientallen aanvragen per jaar verwerkt. Sindsdien is het aantal dossiers toegenomen tot meer dan duizend per jaar. Voor 2022 gaat het al om meer dan 5.000 dossiers. DERCLAYE, G. et BIERMÉ, M., 2022. Chaos migratoire: Fedasil condamnée pour procédures « abusives », in: *Le Soir* [online], 28/10/2022. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: <https://www.lesoir.be/474053/article/2022-10-28/chaos-migratoire-fedasil-condamnee-pour-procedures-abusives> [🔗]
2. FRANÇOIS, A., 2022. Un tribunal bruxellois soupçonne Sammy Mahdi de violer sciemment le droit à l'accueil, in: *VRT* [online], 14/06/2022. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: <https://www.vrt.be/vrtnws/fr/2022/06/14/un-tribunal-bruxellois-soupconne-sammy-mahdi-de-violer-sciemment/> [🔗]
3. DE THIER, V., 2022. Crise de l'accueil : la CEDH tacle la Belgique et Fedasil, leur ordonnant d'héberger 148 demandeurs d'asile, in: *RTBF* [online], 16/11/2022. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: <https://www.rtbf.be/article/crise-de-l-accueil-la-cedh-tacle-la-belgique-et-fedasil-leur-ordonnant-d-heberger-148-demandeurs-d-asile-11105685> [🔗]
4. HAMIDI, C. et FISCHER, N., 2017. Les politiques migratoires en Europe, in: *Idées économiques et sociales*, 2017, nr. 3, pp. 28-37 ; MARTINIELLO, M. et REA, A., 2013. *Une brève histoire de l'immigration en Belgique*, Bruxelles : Fédération Wallonie Bruxelles. [🔗]
5. Minieme begeleiding aan de grens, opsluiting van volwassenen en kinderen in gesloten centra, langdurig behoud van administratief onwettige werknemers in de illegaliteit, enz. Het is zo erg dat zelfs asielzoekers nu vallen onder repressieve maatregelen, zoals de grootschalige uitwijzing door het Europese agentschap

Frontex, zie “A/HRC/47/30: Report on means to address the human rights impact of pushbacks of migrants on land and at sea – Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants”, 12/05/2021.

Beschikbaar op het adres: <https://www.ohchr.org/fr/documents/thematic-reports/ahrc4730-report-means-address-human-rights-impact-pushbacks-migrants> [🔗]

6. COSGRAVE, J., HARGRAVE, K., FORESTI, M., MASSA, I., DEMPSTER, H. et REA, J., 2016. *Europe's refugees and migrants. Hidden flows, tightened borders and spiralling costs*, Londres: Overseas Development Institute, 14/09/2016. Beschikbaar op het adres: <https://odi.org/en/publications/europes-refugees-and-migrants-hidden-flows-tightened-borders-and-spiralling-costs/> [🔗]
7. ZERBIB, M., PAPIN, D., FATTORI, F. et BRESSANGE, C., 2020. Lesbos, symbole de l'échec de la politique migratoire européenne, in: *Le Monde* [online], 27/09/2020. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: https://www.lemonde.fr/international/article/2020/09/27/lesbos-symbole-de-l-echec-de-la-politique-migratoire-europeenne_6053793_3210.html [🔗]
8. Het recentste voorbeeld is het “Stappenplan om uit de asielcrisis in België te raken” dat op 13 september 2022 door een vijftigtal verenigingen werd overhandigd aan de Belgische federale regering ([online](#)). De voorstellen in dit stappenplan werden door de staatssecretaris voor Asiel en Migratie verworpen.

BIERMÉ, M., 2022. Crise migratoire : Nicole de Moor (CD&V) campe sur ses positions à la Chambre, in: *Le Soir* [online], 21/09/2022. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: <https://www.lesoir.be/466906/article/2022-09-21/crise-migratoire-nicole-de-moor-cdv-campe-sur-ses-positions-la-chambre> [🔗]

9. COSTA SANTOS, A. en VERTONGEN, Y., 2022. L'accueil des réfugié.e.s ukrainien.ne.s en Belgique, in: *La Revue Nouvelle*, 2022, nr. 6. [🔗]
10. Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan. Beschikbaar op het adres: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32022D0382> [🔗]
11. Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen. Beschikbaar op het adres: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32001L0055> [🔗]
12. Zie hierover:

FASSIN, D., et KOBELINSKY, C., 2012. Comment on juge l'asile : L'institution comme agent moral, in: *Revue française de sociologie*, 2012, pp. 657-688

DELORY-MOMBERGER, C., 2019. Le récit du demandeur d'asile entre défiance et confiscation, in: *Revista História: Debates e Tendências*, 2019, vol. 19, nr. 2, pp. 198-212. [🔗]

13. Bij de voorstelling van haar algemene migratiebeleid kondigde Nicole de Moor aan dat binnen de Dienst Vreemdelingenzaken een “fraudecoördinator” is aangesteld. Toespraak van Nicole de Moor in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, 5e zitting van de 55e zittingsperiode, 28/10/2022, p. 28. Beschikbaar op het adres: <https://www.dekamer.be/flwb/pdf/55/2934/55K2934006.pdf> [🔗]
14. BELGA, 2021. L'Afghanistan et ses migrants inquiètent les pays de l'Union européenne, Mahdi s'oppose à un arrêt des retours, in: *Le Soir* [online], 10/08/2021. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het

adres: <https://www.lesoir.be/388821/article/2021-08-10/lafghanistan-et-ses-migrants-inquietent-les-pays-de-lunion-europeenne-mahdi> [🔗]

15. CARERA, S., STEFAN, M., CORTINOVIS, R. et CHUN LUK, N., 2019. When mobility is not a choice. Problematising asylum seekers' secondary movements and their criminalisation in the EU, in: *CEPS Paper in Liberty and Security in Europe*, 2019, nr. 2019-11. [🔗]
16. Verordening (EU) nr. 604/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van de criteria en instrumenten om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming dat door een onderdaan van een derde land of een staatloze bij een van de lidstaten wordt ingediend (herschikking). Beschikbaar op het adres: <https://eur-lex.europa.eu/NL/legal-content/summary/eu-asylum-policy-eu-country-responsible-for-examining-applications.html> [🔗]
17. DE BLOCK, M., 2020. Nieuwe maatregelen om misbruik asielprocedure tegen te gaan, in: Maggie De Block [online], 04/01/2020. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: <http://www.maggiedeblock.be> [🔗]
18. BELGA, 2021. Asile et migration : Sammy Mahdi ouvre le premier bureau de retour régional, in: *La Libre Belgique* [online], 28/10/2021. [Geraadpleegd op 13/12/2022] Beschikbaar op het adres: <https://www.lalibre.be/belgique/societe/2021/10/28/sammy-mahdi-ouvre-le-premier-bureau-de-retour-regional-OWM24AQKOVHMFDMBCBTK3W6SUM/> [🔗]
19. Toespraak van Nicole de Moor in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, 5e zitting van de 55e zittingsperiode, 28/10/2022, p. 28. Beschikbaar op het adres: <https://www.dekamer.be/flwb/pdf/55/2934/55K2934006.pdf> [🔗]
20. RASCHE, L., 2022. Ukraine: A paradigm shift for the EU's asylum policy?, in: *Policy Brief* (Hertie School).
DELEIXHE, M., 2022. Avec les migrants. La solidarité dans la politique européenne d'asile, in: *Esprit*, 2022, vol. 492, pp. 61-70. [🔗]
21. Dit is geen nieuw argument in het kader van het Europese debat rond de hervorming van de Dublinverordening. Sommige auteurs hebben een beleid voorgesteld dat gericht is op de keuze van de individuen. Dit beleid legt bijvoorbeeld de nadruk op de snelle toegang tot de asielprocedure, op de beperking van het gebruik van smokkelnetwerken of het creëren van een "systeem van bilaterale overeenstemming" (two-sided match) om de keuzes van de asielzoekers in overeenstemming te brengen met die van de lidstaten. MAIANI, F., 2016. *The Reform of the Dublin III Regulation*. Brussel: LIBE Committee of the European Parliament. [🔗]
22. COSTA SANTOS, A. en VERTONGEN, Y., 2022. L'accueil des réfugiés Ukrainiens en Belgique, in: *La Revue Nouvelle*, 2022, nr. 6. [🔗]
23. DEBELDER, J., 2020. Le délit de solidarité : de l'hospitalité à la désobéissance civile ?, in: *Analyses de l'IRFAM*, 2020, nr. 11/2020. [🔗]
24. REA, A., MARTINIELLO, M., MAZZOLA, A., en MEULEMAN, B., 2019. The refugee reception crisis in Europe. Polarized opinions and mobilizations, in: *European Studies*, 2019. [🔗]

OpenEdition suggests that you cite this post as follows:

bsipositionpapers (December 19, 2022). #3 Het opvangmodel in Brussel herzien: lessen

uit de Oekraïense vluchtelingencrisis. *BSI Position Papers*. Retrieved May 10, 2026 from <https://doi.org/10.58079/m5ah>

